

ChristenUnie

VOORUIT MET LANDBOUW

Toekomst van het Europese landbouwbeleid

Notitie Tweede Kamerfractie
december 2011

Inhoud

1. Inleiding	4
1.1 Grondhouding	
1.2 Oude en nieuwe uitdagingen	
2. Verantwoorde marktwerking	6
3. Een sterke landbouw	8
3.1 Voedselzekerheid	
3.2 Regionalisering & Verduurzaming	
3.3 Zekerheid voor boeren	
4. Vormgeving Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	10
4.1 Pijlers	
4.2 Beleidsinstrumenten	
4.2.1 Vergroening	
4.2.2 Prijsondersteuning en productieregulering	
4.3 Tienpuntenplan	
Voetnoten	13

Inleiding

Het Europese landbouwbeleid is al decennialang een pittig onderwerp van gesprek. Discussies over boterbergen en melkplassen werden gevolgd door discussies over melkquota en duurzaamheid. Op dit moment domineert de discussie over de hervormingen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) voor de periode 2014-2020 de nationale en Europese landbouwpolitiek. Dat is niet zomaar, het landbouwbeleid raakt iedereen. Deze notitie gaat in op deze hervorming, wat daaraan ten grondslag moet liggen en hoe dat in het beleid uitwerkt.

1.1 Grondhouding

De ChristenUnie put haar waarden uit de Bijbel. Daarin is geen stelsel beleidskeuzen te vinden, maar het biedt wel een fundamentele grondhouding voor een verantwoorde omgang met mensen, de samenleving en de schepping. Daarin zijn (publieke) gerechtigheid, rentmeesterschap en verantwoordelijkheid richtinggevend begrippen. Met betrekking tot de landbouw betekent dat concreet:

- bevorderen van voedselzekerheid in de wereld;
- waarborgen van de voedselveiligheid;
- respecteren aard en welzijn van het dier;
- behoud van milieu en biodiversiteit;
- behoud van landschap en platteland(scultuur);
- redelijke beloning voor boeren.¹

Een volledig vrije wereldmarkt kan leiden tot een problematische confrontatie van deze doelen. De randvoorwaarden die we in Nederland aan de landbouw stellen met betrekking tot duurzame productie en voedselkwaliteit worden niet wereldwijd gedeeld. Duurzame productie hoeft niet duur te zijn. Maar er is wel een meerprijs, namelijk de kosten voor milieu en dierenwelzijn. Niet-duurzame productie met veronachtzaming van deze waarden is daardoor goedkoop.

Om voldoende, veilige, en verantwoorde voedselproductie te garanderen, is het GLB van groot belang. Doordat Nederland produceert voor de Europese (en mondiale) markt, is alleen nationaal beleid onvoldoende. De producent, de boer staat centraal. Bij het boerenbedrijf ligt tenslotte de basis voor voedselzekerheid en -veiligheid. Zo wordt de positie van de boer op de markt verbeterd en draagt het GLB bij aan een verantwoorde marktwerking.

1.2 Oude en nieuwe uitdagingen

De kern van het Europese landbouwbeleid nu is niet wezenlijk anders dan vijftig jaar geleden: voorzien in een goed evenwicht tussen vraag en aanbod van landbouwproducten, met als doel het creëren van voedselzekerheid, redelijke inkomsten voor boeren en redelijke prijzen voor consumenten. De omstandigheden van de Europese en mondiale landbouw zijn in de laatste vijftig jaar echter wel sterk veranderd. Relatief kleine voedselvoorraden na een periode van structurele overschotten, toenemende milieudruk, honger en uitputting van de bodem in ontwikkelingslanden, Europese uitbreiding, toename van mondiale handelsovereenkomsten, in toenemende mate handelsversturende subsidies door 'ontwikkelingslanden' zoals Brazilië en India in plaats van de EU, technologische vooruitgang, bevolkingsgroei, toenemend maatschappelijk bewustzijn en instabiele voedselprijzen. Deze ontwikkelingen stellen de landbouw voor nieuwe vraagstukken.

In de loop van de tijd hebben GLB-hervormingen bijgedragen aan de aanpak van (onder andere dóór het GLB) ontstane problemen, zoals de Europese overschotten en de 'dumping' daarvan op de wereldmarkt. Andere problemen blijven bestaan en nieuwe problemen komen erbij. De instabiliteit van de prijzen maakt het moeilijk om te kiezen voor toekomstgerichte investeringen. Daarom is prijsstabilisatie van belang. Hervormingen in het GLB zijn nodig in de zoektocht naar de ideale manier van vormgeving van het landbouwbeleid. Daarin speelt een redelijk boereninkomen een belangrijke rol. Niet alleen voor de boeren zelf, maar vooral omdat het niveau van boereninkomens nauw samenhangt met andere aandachtsgebieden zoals duurzaamheid, dierenwelzijn en leefbaarheid van het platteland. De mate waarin zorg kan worden besteed aan deze thema's hangt af van de prijs die uiteindelijk voor het product wordt betaald en welk deel daarvan uiteindelijk bij de primaire producent terecht komt. Zo wordt duidelijk dat er een direct verband is tussen wat er gebeurt op het land, in de verwerkings- en retailketen en de keuzes die door consumenten in supermarkten worden gemaakt. Verduurzaming van de landbouw vraagt een inzet van die gehele keten, van boer tot consument en alle partijen daar tussenin. De overheid kan door middel van het GLB sturen op een aantal onderwerpen dat door de markt onvoldoende worden gedekt, zodat de prijs van een product samenhangt met de waarde ervan.

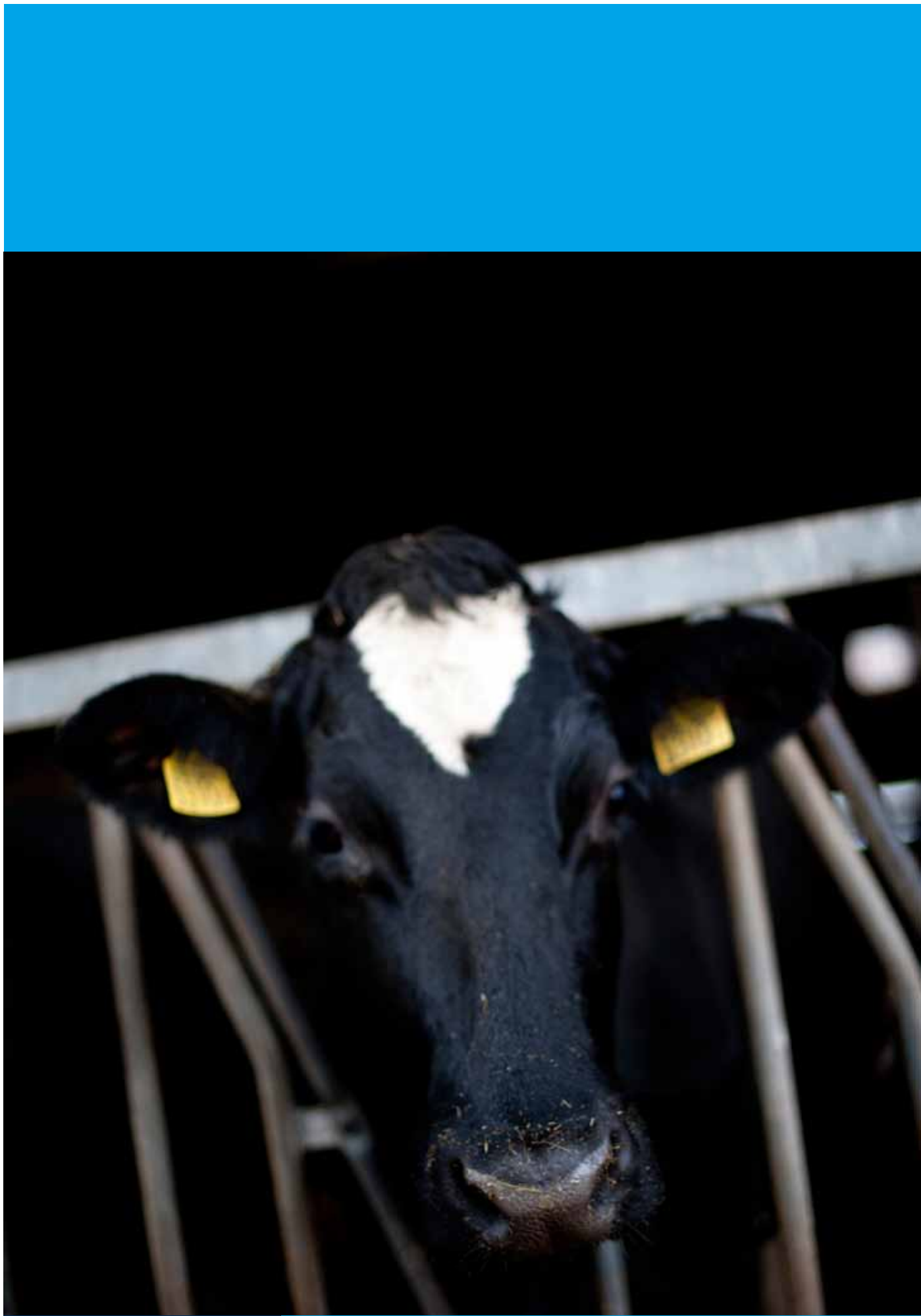
2. Verantwoorde marktwerking

De landbouw is voorwaarde voor levenszekerheid. Voedsel is nodig en voedsel moet veilig zijn. Grond en levende have (dieren en planten) vormen de productiemiddelen. De productie is sterk afhankelijk van de invloed van natuurlijke omstandigheden, zoals het weer. Dat kan instabiliteit op de markt veroorzaken. Tegelijkertijd heeft de landbouw grote impact op de natuur, het landschap en het milieu. Dat levert het kenmerkende Nederlandse cultuurlandschap op, maar zorgt ook voor problemen. Het aantal producenten is groot en bedrijven zijn relatief kleinschalig in vergelijking met andere bedrijfstakken. Dat bemoeilijkt de mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de prijs zoals die in de gehele keten tot stand komt. Met andere woorden: de landbouw is een bijzondere sector, en dat vraagt een bijzondere benadering.

Een toename van de productie en stijging van de prijzen betekent vaak niet dat de inkomenspositie van de boeren verbetert. De meerprijs die voor een product wordt betaald komt in de meeste gevallen niet bij de boer terecht. En dat terwijl er juist geïnvesteerd moet worden om ook in de toekomst nog boerenbedrijf te kunnen zijn. Er is een groot aantal thema's waarvoor nu specifiek aandacht nodig is: de schaarste van strategische grondstoffen (fosfaat), de grootschalige import van grondstoffen (soja), mestoverschotten, het gebruik van genetisch gemodificeerde producten, het verlies van biodiversiteit, de intensieve veehouderij en de vitaliteit van het platteland. Een slechte inkomenspositie leidt tot een race-to-the-bottom als het om deze onderwerpen gaat. Investerings in oplossingen voor deze problemen raken daarmee buiten beeld.

Als binnen Europa bepaalde minimumstandaarden gelden, kunnen Europese boeren eerlijk concurreren. Dat geldt niet wanneer zij moeten concurreren met boeren buiten Europa die met veel minder eisen ten aanzien van milieu en dierenwelzijn te maken hebben, en daarom goedkoper produceren. Daar komt nog een belangrijke afweging bij, namelijk dat het wereldwijd transporteren van voedsel het milieu belast, en dat deze goedkope import soms uit gebieden komt waar de exportgerichte productie ten koste gaat van eigen voedselzekerheid en biodiversiteit. In de toekomst zal de vraag naar voedsel wereldwijd toenemen. De vanzelfsprekendheid van de mogelijkheid van invoer neemt daarmee af. Handhaven van productiecapaciteit in Europa is dus gewenst.

Zoals de markt momenteel werkt, worden deze kernpunten onvoldoende ondervangen. Daarom is overheidsbeleid met betrekking tot de landbouwsector nodig, zoals het stellen van normen en de handhaving daarvan en beleidsmatige en financiële ondersteuning voor innovatie en verduurzaming (groene diensten). Wel is het van belang een goed evenwicht te zoeken. Marktwerking en liberalisering zijn geen doelen op zich, maar de markt daagt boeren wel uit om te ondernemen, te innoveren en te concurreren. Boeren moeten daartoe de ruimte krijgen. Dat ligt immers ook ten grondslag aan de huidige toestand van de Nederlandse land- en tuinbouwsector. Het streven zou daarom moeten zijn om op die terreinen waar aanvullende (maatschappelijke) eisen worden gesteld ook te voorzien in de nodige middelen om die eisen effectief te kunnen realiseren, zonder dat daarmee de boer en zijn onderneming buiten het normale economische verkeer worden geplaatst.

3. Een sterke landbouw

3.1 Voedselzekerheid

In de landbouw staat het belang van voedselzekerheid voorop. Uiteindelijk is de overheid eindverantwoordelijke om als hoeder van het publieke belang de voedselzekerheid voor de eigen bevolking veilig te stellen. In de laatste jaren zijn er wereldwijd diverse voedselcrises geweest. Hoge voedselprijzen en -tekorten hebben in diverse landen bijgedragen aan maatschappelijke onrust, en ook in Europa heeft dit geleid tot sterke prijsschommelingen. Dergelijke ontwikkelingen vragen om een adequate reactie. De productie moet niet alleen worden geleid door de markt. Het behoud van productiecapaciteit in Europa is het belangrijk omdat de markt snel verandert en import uit andere delen van de wereld minder zeker wordt. Daarom verdient de voedselproductie in Europa ondersteuning. Voedselzekerheid gaat ook over duurzaam beheer van productiefactoren zoals grond, mineralen, dieren en planten.

3.2 Regionalisering & Verduurzaming

Landbouw komt steeds meer los te staan van grond en regio. Mondialisering, technologie en overheidsbeleid hebben in Europa gezorgd voor een grote toename van de voedselproductie na de Tweede Wereldoorlog. Een mooi resultaat, dat echter wel een aantal problemen met zich mee heeft gebracht. Mestoverschotten, mineralenarmoede en -transporten, onevenredige voedselverdeling over de aarde en aantasting van het landschap. Die problemen zijn niet onoplosbaar, maar stellen ons wel voor scherpe keuzes.

Door de regio voorop te plaatsen in de landbouw is een deel van deze problemen terug te dringen². Daarbij is 'regio' een breed begrip: niet een kneuterig systeem waarin iedereen zich terugtrekt in de eigen omgeving. Voor Nederland valt te denken aan een regio als (noordwest-)Europa. Zo kan de grootschalige verplaatsing van nutriënten over de wereld worden beperkt.

Ook ontwikkelingen op het gebied van plantenveredeling en genetisch gemodificeerde organismen (ggo's) zijn in deze context van belang. Vanuit het uitgangspunt van de soorteigenheid van planten en dieren vloeit de inzet op natuurlijke vormen van plantenveredeling voort. Voorop staat dat ggo-vrije ketens zijn gegarandeerd. Hiertoe moet de EU zich in de WTO uitspreken voor traceerbaarheid en labeling van ggo-producten en de mogelijkheid om producten buiten de markt te houden wanneer deze niet aan voedselveiligheidsvoorschriften voldoen. Door de toenemende vraag uit China wordt het voor grote sojaproductanten, zoals Brazilië, steeds aantrekkelijker om te voldoen aan de vraag uit China en minder aan de Europese vraag die gepaard gaat met stevige (duurzaamheids-)voorwaarden.. Daardoor kan de prijs van diervoeders in de nabije toekomst fors stijgen. Om dat op te vangen en voor te zijn, moet en kan de productie van veevoer binnen Europa omhoog. De huidige afhankelijkheid van geïmporteerd veevoer is onwenselijk. Een meer gesloten Europese kringloop is minder belastend voor de productiecapaciteit in ontwikkelingslanden. Door het 'gemak' van soja, is de innovatie op het terrein van de teelt van eiwitrijke gewassen in Europa stil komen te staan. De ontwikkeling van dergelijke gewassen moet weer op gang komen.

Grondgebondenheid uit zich ook in het gebruik van mest. Boeren moeten hun mest zoveel mogelijk in de regio af kunnen zetten of verwerken. Tegelijk moet het gebruik van kunstmest worden teruggedrongen. Een mogelijkheid hiertoe is het toelaten van verwerkte dierlijke mest als kunstmest. Op die manier wordt ook de toevoer van 'nieuw' fosfaat teruggedrongen. Mestverwerking in de vorm van raffinage biedt goede

mogelijkheden om de mest lokaal te verwerken. Zo kan de kringloop van mineralen zoveel mogelijk worden gesloten. Dat draagt bij aan beperking van mineralenverliezen en de kwaliteit van de natuur.

Regionalisering op het gebied van de markt biedt ook de mogelijkheid om prijs en vereisten dicht bij elkaar te houden. De voorwaarden die zijn verbonden aan de productie van voedsel verschillen per werelddeel, en dat beïnvloedt de markt negatief. De eisen met betrekking tot landschap, milieu en dierenwelzijn die voor de producten van eigen grond gelden, gelden ook voor producten van buitenaf.

Tenslotte spelen er rond verduurzaming ook principiële vragen. Tot welke productieomvang kan de landbouw worden opgerekt? Ligt de oplossing in voortdurende technologische vooruitgang, of resulteert dat steeds in nieuwe problemen?

Het is daarom goed ook om de omvang van de landbouwproductie ook 'aan de voorkant' in de gaten te houden, zolang de markt zichzelf onvoldoende reguleert. Daarom is er door de ChristenUnie gepleit voor het in stand houden van de melkquota, en moeten we nu niet zonder meer afscheid nemen van een reguleringssysteem als dierrechten. Zodra er echter voldoende maatregelen zijn genomen om de problemen met bijvoorbeeld mest op te lossen, kan van dit systeem worden afgestapt.

3.3 Zekerheid voor boeren

In het realiseren van de huidige hervormingen, ongeacht welke precieze invulling wordt gegeven aan de beleidskeuzes, is het bieden van zekerheid aan boeren prioriteit. Enerzijds komt dit aan op het maken van verstandige beleidskeuzes, anderzijds is het een kwestie van efficiënte en betrouwbare uitvoering. In de bovengenoemde onderwerpen gaat het erom dat verstandig en nuttig beleid niet wordt opgeofferd voor korte termijn bezuinigingsopgaven. Ook zijn er te veel voorbeelden van situaties waarin boeren nadeel ondervinden van langzame of gebrekkige uitvoering van beleid, of punten waarop concrete invulling van beleidskeuzes niet strookt met de feitelijke situaties. Met behulp van de agrariërs kunnen deze problemen gesignaleerd en opgepakt worden.

Binnen die algemene richting gaat het dus om boeren redelijke inkomens te verzekeren en om vooruitgang te boeken op de thema's verduurzaming, voedselzekerheid en rechtvaardige handel. Pijnlijke hervormingen zijn soms onvermijdbaar, maar dan is het des te noodzakelijker om onnodige onzekerheid te voorkomen. Boeren denken immers vooruit en investeren voor de lange termijn. Daarom moet bij alle beleidsvorming betrouwbaarheid van de overheid richting boeren centraal staan.

4. Vormgeving Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Een sterke landbouw en een verantwoorde markt: dat zijn de uitgangspunten voor de hervorming van het GLB. Dat moet gebeuren binnen de grotere kaders van de verdeling van financiële middelen binnen de Europese Unie. In de gepresenteerde voorstellen wordt het totaalbedrag dat wordt uitgegeven aan het landbouwbeleid bevroren en vindt een overheveling plaats van landen die relatief veel geld krijgen (waaronder Nederland) naar landen die relatief minder krijgen. In totaal wordt maar 0,5% van het Europese BBP uitgegeven aan het GLB. Deze verlaging van het budget voor Nederland is goed uit te leggen, maar mag niet ten koste gaan van de toekomstkansen voor het Nederlandse boerenbedrijf. Daarom is een duidelijke en fatsoenlijke overgangsregeling nodig. Omdat boeren investeren met het oog op de lange termijn, moet dit geleidelijk gebeuren om de bedrijfsvoering aan te kunnen passen aan de nieuwe situatie. Het totaalbedrag dat beschikbaar is binnen het GLB, moet zoveel mogelijk ten goede komen aan boeren die dat het hardste nodig hebben. Het voorgestelde aftoppingsniveau kan daarom omlaag. Zo kan de basispremie voor kleinere boeren omhoog, en zijn specifieke toeslagen minder nodig.. Daarmee wordt het GLB echt vereenvoudigd.

4.1 Pijlers

Het GLB is een complex beleidsstuk. Dat moet zoveel mogelijk vereenvoudigd worden. De nieuwe voorstellen zijn wat dit betreft nog niet geruststellend. Het GLB kent een twee-pijlerstructuur, en die moet zo duidelijk mogelijk blijven:

- Pijler 1: directe betalingen aan boeren, gekoppeld aan vergroeningsrandvoorwaarden
- Pijler 2: plattelandontwikkeling, met cofinanciering van nationale overheden

In de eerste pijler wordt nu een groot deel (30%) vergroening opgenomen. Op zichzelf is dat goed, alleen de mogelijkheden die worden geboden richten zich nu te eenzijdig op omgevingsmaatregelen. Dit kan effectief zijn in bepaalde gebieden, maar op andere plaatsen kan vergroening van de productie meer effect hebben, zoals de verwerking van mest, verduurzaming van de stallen of investeringen ten behoeve van dierenwelzijn. Daarnaast hangt er een aantal toeslagen aan de eerste pijler die anders vorm zouden moeten krijgen. Bijvoorbeeld, de herkoppeling aan de productie is een stap terug en moet worden geschrapt. De toeslag voor de less-favoured-areas blijft in stand, omdat boeren in specifieke gebieden hun bedrijfsvoering anders niet voort kunnen zetten, zoals de vaarboeren, terwijl dat voor het landschap en de leefbaarheid van het platteland wel van belang is.

De instandhouding van directe inkomensondersteuning is een belangrijke factor voor voedselzekerheid. Deze steun zal worden herverdeeld op basis van hectare grond, een grote verandering. Deze ondersteuning op basis van oppervlakte sluit mooi aan bij het principe van grondgebondenheid. Een goede overgangsregeling is nodig voor boeren die hierdoor in het bijzonder getroffen worden, met name de intensieve melkveehouderij, de vleeskalverhouderij en de zetmeelaardappelteelt.

De tweede pijler moet gericht worden ingezet, daarin ligt nadrukkelijk een taak voor de nationale overheid. Die moet keuzes maken die gericht zijn op het platteland in de brede zin van het woord. Uitbreiding van de pijler door cofinanciering is mogelijk, niet door vermindering van de bijdragen aan boeren. Zeker nu het natuur- en plattelandsbeleid sterk wordt afgebouwd, liggen er mogelijkheden in deze pijler om die schok te dempen.

4.2 Beleidsinstrumenten

4.2.1 Vergroening

Verduurzaming van de landbouw ziet de ChristenUnie als een noodzaak voor de toekomst. Daarom, en met het oog op maatschappelijk draagvlak voor de landbouw, steunen wij de vergroening van de basisbetalingen. Nu zijn er al randvoorwaarden ('cross compliance') waaraan boeren moeten voldoen om aanspraak te kunnen maken op de hectaretoeslag.

Daarnaast kunnen boeren zich extra inspannen voor aanvullende maatschappelijke diensten: de 30% vergroening moet op die manier 'verdiend' kunnen worden. Een aanvulling van de beloning voor geleverde maatschappelijke diensten is noodzakelijk. Zolang dat niet voldoende via de markt gebeurt, draagt de overheid bij aan betaling voor deze diensten. De maatschappelijke eisen gaan tenslotte ook steeds omhoog, terwijl daarvoor nog geen vergoeding is. Er zijn signalen dat de markt hier steeds meer oog voor krijgt, zoals de weidepremie die FrieslandCampina uitkeert aan boeren die de koeien in de wei laten gaan. Verduurzaming van de productie moet financieel rendabel zijn. Een versterking van de positie van de boer in de productieketen kan daarom bijdragen aan meer bottom up verduurzaming. Op dat gebied kan overheid bij uitstek bijdragen aan een meer verantwoorde marktwerking.

Ook innovaties ten behoeve van natuur, milieu en dierenwelzijn vallen hier onder. Juist in Nederland is er veel te behalen op deze onderwerpen. De verwerking van mest (raffinage, energie-opwekking) en investeringen in stalsystemen kunnen een grote bijdrage leveren aan bijvoorbeeld natuurdoelstellingen. Ook moet worden gedacht aan het dwarsverband met water. Boeren die bijdragen aan het behalen van de doelen van de KRW krijgen daarvoor een vergoeding, omdat dit vaak betekent dat de inkomsten uit de productie teruglopen. Uiteindelijk is het de bedoeling dat deze publieke kosten in de marktprijs terecht komen, zolang dat niet het geval is draagt de overheid bij.

De vergroeningsmaatregelen gelden nu op individueel niveau. Om de effectiviteit te vergroten moet het mogelijk worden om deze maatregelen collectief te nemen. Zo kan het beschikbare geld gericht worden ingezet, bijvoorbeeld in de omgeving van Natura 2000 gebieden. De deelnemers binnen het collectief maken afspraken over de verdeling van inspanningen en geld.

4.2.2 Prijsondersteuning en productieregulering

Via prijsondersteuning moet een bepaalde minimumprijs wordt gegarandeerd voor bepaalde producten, omdat boeren nu structureel worden onderbetaald. Zonder ingrijpen kunnen prijzen van landbouwproducten zeer instabiel zijn, en daarmee ook de inkomens.

Echter, prijsondersteuning moet wel worden gekoppeld aan een mate van productiebeheersing om overschotten en dumping te voorkomen. In dit licht is het afschaffen van de melkquota op dit moment ongelukkig. Daarmee wordt de landbouwmarkt maar eenzijdig aangepakt. Zolang de markt niet voldoende verantwoord reguleert, kunnen we niet eenzijdig de regulering van de productie-omvang afschaffen, terwijl de prijsondersteuning blijft. Die maatregelen dienen gekoppeld te worden behandeld. Daarmee kan aan de eisen van de WTO tegemoet worden gekomen. Verstoring van de internationale markten moet zoveel mogelijk worden voorkomen, maar tegelijk willen we boeren hiermee de mogelijkheid geven om gehoor te geven aan maatschappelijke wensen ten aanzien van milieu, landschap, natuur en dierenwelzijn.

Voorlopig is er nog voldoende aanleiding om beiden te laten bestaan. Pas wanneer aan de voorwaarden die in hoofdstuk 2 zijn genoemd is voldaan, kan een herziening van deze twee plaatsvinden.

4.3 Tienpuntenplan

1. De maatregelen voor de 30% vergroening worden uitgebreid met dierenwelzijn (waaronder weidegang), duurzame stallen (waaronder aanpassingen die nodig zijn binnen de PAS/Natura 2000) en precisielandbouw. Boeren kiezen de maatregelen die bij hun bedrijf en omgeving passen, na overleg op regionaal niveau. Dit betekent een flexibilisering van de voorstellen, die hierdoor meer worden toegespitst per land en regio. Ook de keuzevrijheid en ruimte voor ondernemerschap voor de boer neemt toe.
2. De maatregelen voor de 30% vergroening worden niet gekoppeld aan de basispremie, maar vormen een mogelijkheid om meer premie (top-up) te krijgen. Dus geen bestraffing wanneer boeren hier niet voor kiezen, maar een prikkel om te investeren in extra duurzaamheid. Aan de overige 70% liggen immers ook al wettelijke maatregelen ten grondslag.
3. Het budget voor vergroening kan collectief worden ingezet om de effectiviteit van de maatregelen te vergroten. Die kunnen dan bijvoorbeeld gericht worden ingezet op bedrijven in de buurt van Natura 2000 gebieden. De deelnemers maken onderling afspraken over de verdeling van de inspanningen en het geld.
4. Agrarisch natuurbeheer wordt niet betaald uit de 70% basispremie. Het GLB richt zich voornamelijk op actief producerende boeren, en in dat licht is natuurbeheer een nevenactiviteit. Boeren buiten de EHS betalen niet de rekening van bezuinigingen op het natuurbeleid. Agrarisch natuurbeheer wordt betaald uit de middelen voor 30% vergroening of uit pijler 2.
5. Nederland wordt in de herverdelingsvoorstellen onevenredig hard geraakt. De herverdeling op zichzelf is een logisch gevolg van de uitbreiding van de EU, maar moet geleidelijker worden ingevoerd, zodat boeren kans hebben om voor te sorteren op de nieuwe situatie.
6. Er komt een geleidelijke overgangsregeling, waardoor de klappen door de overgang naar de hectarepremie (flat-rate) gedempt kan worden. De intensieve melkveehouderij, vleeskalverhouderij en zetmeelaardappelteelt worden als kwetsbare sectoren benoemd.
7. Om de productie van eiwitrijke gewassen vlot te trekken, worden tijdelijke investeringen gedaan om deze maatschappelijk gewenste teelten te stimuleren en onderzoek te verrichten.
8. In principe willen we het melkquotum behouden. Maar gelet op de actuele situatie, pleiten wij ervoor om de ruimte die wordt geboden om de 'zachte landing' te bewerkstelligen om de afschaffing van de melkquota op te vangen, naar voren te halen. Zo kunnen boeren zich voorbereiden op de daadwerkelijke afschaffing van de quota. Nu lopen boeren een achterstand op omdat de quota in andere landen van de EU al geen beperkende rol meer spelen.
9. Er vindt geen herkoppeling van de basispremie aan de productie plaats. Dit is een stap terug en verstoort de markten.
10. Het aftoppingsniveau gaat omlaag, zodat de basispremie voor kleine boeren omhoog kan. Zo komt het geld terecht bij de boeren die het het meest nodig hebben, en niet bij de boeren met de meeste grond.

Voetnoten

1. Uit: C. van Bruchem en C. Visser (2004), Boeren voor morgen, Groen van Prinsterer Stichting, p.46.
2. C. van Bruchem en C. Visser (2004). Boeren voor morgen; Vreugdenhil, J. van, 'Eigen boontjes doppen? koers en coherentie van landbouw- en ontwikkelingsbeleid'.

Fractie ChristenUnie Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T : 070-3183057
F : 070-3183936
christenUnie@tweedekamer.nl